Vervoerregio Amsterdam

1E BEGROTINGSWIJZIGING 2023
(VERSIE ZIENSWIJZEPROCEDURE)

Vervoerregio Amsterdam

INHOUD

INLEIDING EN SAMENVATTING **4**

FINANCIEEL BEELD **7**

ONTWIKKELINGEN PER PROGRAMMA **8**

Programma Verkeer & Vervoer **8**

Investeringsagenda Mobiliteit 8

Amsteltram 9

Grote projecten schaalsprong OV 10

Concessies 10

Assetmanagement Railinfrastructuur (AMRI (Voorheen BORI/MVP)) 11

Activa GVB 12

Onderzoek, Studie en Samenwerking (OSS) 12

Apparaatskosten 13

B: Programma Overhead **13**

C: Programma Algemene dekkingsmiddelen **13**

ONTWIKKELING LIQUIDITEITEN **14**

Bijlage 1: Afkortingenlijst **15**

Bijlage 2: Meerjarendoorkijk na begrotingswijzigingen **16**

INLEIDING EN SAMENVATTING

Op 25 oktober 2022 heeft uw regioraad de begroting 2023 vastgesteld. In deze 1e Begrotingswijziging 2023 nemen we u mee in de laatste ontwikkelingen die leiden tot aanpassingen in deze begroting. Voor een groot deel hebben deze aanpassingen te maken met de financiële uitwerking van het Bestuursakkoord 2022 – 2026. Verder hebben we de aanpassingen uit de 2e Bestuursrapportage 2022 verwerkt in deze begrotingswijziging.

Bestuursakkoord

Op 6 oktober 2022 heeft het dagelijks bestuur het Bestuursakkoord 2022 – 2026 met de titel 'Stap Vooruit – Naar een duurzaam bereikbare regio' vastgesteld. De leden van het dagelijks bestuur hebben hun ambities vervolgens op 11 oktober gepresenteerd aan een volle zaal in Pakhuis de Zwijger. Dit bestuursakkoord geeft in de komende bestuursperiode richting aan de uitvoering van onze plannen om onze regio bereikbaar te houden. We gaan voor een toekomstbestendige regio waarin reizigers veilig, soepel en prettig kunnen reizen van deur tot deur. Met alle ontwikkelingen om ons heen is dit een grote uitdaging. We willen hierin niet afwachten, maar juist het voortouw nemen. In de begroting 2023 is de financiële uitwerking van het bestuursakkoord nog niet verwerkt. Het is overigens niet eenvoudig om hier harde cijfers voor te geven in een periode van onzekerheid over toekomstige ontwikkelingen. Dat betekent dat ook na de vaststelling van deze 1e Begrotingswijziging nieuwe aanpassingen nodig of wenselijk kunnen zijn als de werkelijkheid mee- of tegenvalt.

Openbaar vervoer

In het openbaar vervoer hebben we te maken met een daling van het aantal reizigers, forse prijsstijgingen en personele krapte. Deze ontwikkelingen hebben invloed op de kosten van de concessies. De vervoerders zijn verantwoordelijk voor de herstelplannen die haalbare oplossingen moeten bieden. We helpen hen bij het zoeken naar een goede balans tussen financiële mogelijkheden en het zoveel mogelijk gelijk houden van het openbaar vervoer aanbod. Om hier meer ruimte voor te krijgen, nemen we € 5 miljoen extra op in het herstelbudget. Samen met de vervoerders beslissen we waar dit geld in 2023 aan wordt besteed. Hiermee willen we het openbaar vervoer aantrekkelijk houden en de reizigers tegemoet komen in de hogere tarieven die vanaf 1 januari 2023 gelden. Uw regioraad heeft op 25 oktober 2022 al ingestemd met dit voorstel.

De bestaande beschikking Beschikbaarheidsvergoeding OV (BVOV) wordt in 2023 omgezet naar een Transitievergoeding OV (TVOV). Deze vergoeding, aangevuld met een deel van het herstelbudget, is genoeg om de dienstregeling in 2023 voor de reizigers op een acceptabel niveau te houden. Vanaf 2024 vervalt deze vergoeding waarschijnlijk. Daarom nemen we in 2024 een bedrag van € 15 miljoen met daarna een jaarlijks afnemend bedrag in het herstelbudget op, om in te zetten indien dit noodzakelijk is. In totaal gaat het om € 45 miljoen tot en met 2028.

Uitvoeringsprogramma mobiliteit – Investeringsagenda en Amsteltram

Bij de uitvoering van projecten spelen naast prijsstijgingen voor energie, grondstoffen en bouwmaterialen, ook problemen met leveringen een rol. We vinden het belangrijk dat we ons kunnen houden aan contractuele afspraken en toezeggingen in beschikkingen voor de uitvoering van de projecten. Hiervoor is in 2023 € 6 en in 2024 € 5 miljoen extra budget nodig.

Woningbouwopgave en mobiliteit

Er moeten zo'n driehonderdduizend woningen bij komen in Nederland, waarvan een groot deel in de Amsterdamse regio. De grote uitdaging is het mogelijk maken van de mobiliteitsvraag die hieraan verbonden is. Daarvoor is een schaalsprong (groei) van het openbaar vervoer een voorwaarde. Wij vinden dat we hier als vervoersautoriteit een stevige bijdrage aan moeten leveren. Dat betekent dat we – bovenop de eerdere toezegging van € 225 miljoen voor het doortrekken van de Noord/Zuidlijn – € 145 miljoen extra willen vrijmaken in de periode tot en met 2034. Dat komt neer op € 15 miljoen per jaar vanaf 2025. Het extra geld gebruiken we voor de grote projecten doortrekken Noord/Zuidlijn, sluiten metroring, Zuidasdok en een derde perron op station Zuid.

Naast de schaalsprongprojecten zijn ook mobiliteitsinvesteringen nodig om de woningbouwafspraken tussen rijk en regio in o.a. Hoofddorp, Purmerend en Amsterdam Zuidoost mogelijk te maken. De exacte investeringen worden de komende tijd verder uitgewerkt en zullen landen in het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit.

Overige aanpassingen

Doorschuiven budgetten

De aanpassingen die hierboven beschreven staan, zijn een direct gevolg van de keuzes die in het bestuursakkoord zijn gemaakt. Daarnaast zijn in deze begrotingswijziging financieel-technische aanpassingen opgenomen die voor een groot deel volgen uit de wijzigingen uit de 2e Bestuursrapportage 2022. Uw regioraad heeft hier op 20 december 2022 al mee ingestemd. Daarin werd gemeld dat we € 90 miljoen naar latere jaren doorschuiven, omdat de uitgaven van sommige projecten in uitvoering zijn opgeschoven. Van deze € 90 miljoen verschuift € 71 miljoen naar de begroting voor 2023.

Indexatie

Ook is de doorwerking van de indexatie uit 2022 naar 2023 verwerkt. Dat verhoogt de BDU-inkomsten, het budget van de Investeringsagenda en de uitvoering van het AMRI-contract (voorheen BORI/MVP). Omdat ook rekening is gehouden met de verwachte doorwerking van de nacalculatie 2022 van de streekconcessies, komt het totaal van deze aanpassingen uit op een hoger bedrag in de begroting van ruim € 4,5 miljoen.

Personele capaciteit

Op dit moment bekijken we welke personele capaciteit nodig is voor de uitvoering van de bestaande taken en het bestuursakkoord. In deze begrotingswijziging is geen rekening gehouden met extra capaciteit. Wanneer uit het onderzoek blijkt dat er aanvullende middelen nodig zijn, komen we daarop terug in de 1e Bestuursrapportage 2023.

Begrotingswijzigingen - overzicht

De aanpassingen die in deze begrotingswijziging zijn opgenomen, presenteren we hierna in drie categorieën:

1. **Financiële gevolgen van beleidswijzigingen uit onder meer het bestuursakkoord (in 2023 € 11,0 miljoen hogere kosten; tot 2034 € 206 miljoen)**

Begrotingswijziging	Bedrag 2023 in € miljoen	Bedrag meerjarig in € miljoen	(sub)programma
Extra maatregelen voor verzachten van tariefsverhogingen	+5,0	+5,0 (2023)	Concessies
Reparatie taakstelling reizigersopbrengsten	-	+45,0 (2024 t/m 2028)	Concessies
Opplussen contractuele afspraken projecten	+6,0	+11,0 (+6 in 2023 en +5 in 2024 opgeteld)	Investeringsagenda Mobiliteit en Amsteltram
Opplussen grote projecten Noord/Zuidlijn, sluiten metroring en Zuidasdok	-	+145,0 (2025-2034)	Grote projecten schaalsprong OV

2. **Overige aanpassingen - budgetneutrale begrotingswijzigingen, technische wijzigingen en kleine aanpassingen (in 2023 per saldo € 4,6 miljoen hogere kosten)**

Aan de uitgavenkant in 2023 € 12,5 miljoen hogere kosten:

Begrotingswijziging	Bedrag in € miljoen	(sub)programma
Indexatie Investeringsagenda Mobiliteit (index 2022 was 2%, wordt 3,85%)	+2,0	Investeringsagenda Mobiliteit
Verwachte stijging concessies 2023 vanwege indexatie 2022 (uitgaande van index september)	+5,8	Concessies
Doorwerking naar 2023 van indexatie 2022 Beheer & Onderhoud Railinfra (3,85%)	+4,5	AMRI
Hogere kosten organisatieontwikkeling	+0,1	Overhead – bedrijfsvoering
Hogere kosten personeel en inhuur derden	+0,3	Apparaatskosten overhead
Lagere kosten personeel en inhuur derden	-0,1	Apparaatskosten Verkeer en vervoer

Aan de opbrengstenkant € 7,9 miljoen hogere inkomsten:

Begrotingswijziging	Bedrag in € miljoen	(sub)programma
Indexatie BDU 2022 naar 3,85% (was 2%)	+7,9	Algemene Dekkingsmiddelen

3. **Overige aanpassingen – doorgeschoven posten uit 2e Bestuursrapportage 2022 (in 2023 € 71,3 miljoen hogere kosten)**

Aan de uitgavenkant € 74,0 miljoen hogere kosten:

Begrotingswijziging	Bedrag in € miljoen	(sub)programma
Doorschuiven budget Investeringsagenda Mobiliteit vanwege vertraging in de uitvoering van projecten van 2022 naar 2023	+30,0	Investeringsagenda mobiliteit
Aanpassing kasritme, indexatie en afrekening (verschuiving naar 2023 en 2024)	+0,4	Amsteltram
Toevoeging concessie Amsterdam 2023 uit verlaging concessiekosten 2022	+6,4	Concessies
Doorschuiven budget voor aanleg aansluiting elektra nieuwe standplaats Zaanstreek-Waterland van 2022 naar 2023	+1,0	Concessies
Doorschuiven restbudget COVID-19-herstelbudget van 2022 naar 2023 en 2024	+8,5	Concessies
Aanpassing Beheer & Onderhoud in meerjarenreeks AMRI-contract: doorschuiven naar 2023 van verwachte onderbesteding 2022	+25,0	AMRI

Aanpassing kasritme investeringen aan opgave GVB (doorschuiven over periode 2022 tot en met 2026)	+2,6	Activa GVB

Aan de opbrengstenkant € 2,7 miljoen hogere inkomsten:

Begrotingswijziging	Bedrag in € miljoen	(sub)programma
Doorloop SPUK Verkeersveiligheidsmaatregelen (uit 2e Bestuursrapportage 2022: bijdrage loopt door naar 2023 vanwege doorloop uitvoering)	+2,7	Investeringsagenda Mobiliteit

Voor een toelichting op de verschillende aanpassingen verwijzen we u naar de ontwikkelingen per programma, waar de aanpassingen voor elk subprogramma zijn beschreven.

FINANCIEEL BEELD

Tabel 1 Saldo Baten & Lasten 2023 (x € 1.000)

(Sub-)Programma	Jaarrekening 2021	Gewijzigde begroting 2022 (na 2e Bestuurs-rapportage 2022)	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
LASTEN							
Algemende dekkingsmiddelen	**-49**	**300**	**522**	**522**	**458**	**404**	**349**
Overhead	**10.409**	**12.373**	**11.132**	**11.486**	**11.486**	**11.536**	**11.491**
Verkeer & Vervoer:							
Investeringsagenda Mobiliteit	124.648	152.344	105.648	140.469	105.573	114.475	114.424
Grote projecten schaalsprong OV		500	1.000	1.000	1.000	16.500	35.000
Amsteltram	32.553	48.625	35.717	39.265	28.482	0	0
Concessies	298.870	227.450	94.063	120.710	122.480	103.621	92.047
Asset Management Rail Infrastructuur (AMRI)	126.204	140.015	116.699	146.167	120.405	119.805	120.205
Acitva GVB	18.537	39.742	26.897	29.306	39.415	38.302	41.888
Onderzoek, Studie en Samenwerking	7.327	9.233	9.110	9.110	8.872	8.884	8.465
Apparaatskosten	8.770	10.767	10.373	10.232	10.232	10.782	10.782
Totaal Verkeer & Vervoer	**616.909**	**628.676**	**399.506**	**496.258**	**436.460**	**412.370**	**422.810**
TOTAAL LASTEN	**627.269**	**641.349**	**411.161**	**508.266**	**448.404**	**424.310**	**434.650**
BATEN							
Algemene dekkingsmiddelen:							
BDU jaarbijdrage	425.600	443.265	435.714	443.633	443.633	443.633	443.633
BDU saldo voorgaande jaren	-27.164	32.362	-36.929	49.849	-6.422	-33.539	-18.416
Rentebaten	2.397	2.300	1.992	1.992	1.928	1.874	1.819
Overige baten	1	0	0	0	0	0	0
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**400.835**	**477.927**	**400.777**	**495.474**	**439.139**	**411.967**	**427.036**
Overhead	**183**	**140**	**140**	**50**	**50**	**50**	**50**
Verkeer & Vervoer:							
Investeringsagenda Mobiliteit	5.184	4.990	0	2.700	0	0	0
Amsteltram	1.868	28.660	1.615	1.615	0	0	0
Concessies	216.658	127.178	6.318	6.318	6.143	10.409	6.100
AMRI	0	0	0	0	0	0	0
Acitva GVB	-61	0	200	0	1.200	0	0
Onderzoek, Studie en Samenwerking	1.642	2.233	2.110	2.110	1.872	1.884	1.465
Apparaatskosten	22	0	0	0	0	0	0
Totaal Verkeer & Vervoer	**225.314**	**163.061**	**10.243**	**12.743**	**9.215**	**12.293**	**7.565**
TOTAAL BATEN	**626.331**	**641.128**	**411.161**	**508.266**	**448.404**	**424.310**	**434.650**
RESULTAAT VOOR BESTEMMING	**-938**	**-222**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
MUTATIES RESERVES							
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking van reserves	938	222	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIES RESERVES	**938**	**222**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
RESULTAAT	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

De sluitpost van de begroting is wat we toevoegen of onttrekken aan het BDU-saldo dat we uit voorgaande jaren beschikbaar hebben en op de balans staat. Het bedrag dat voor die sluitpost nodig is, staat in tabel 1 op de regel 'BDU-saldo voorgaande jaren'. Dit is na deze begrotingswijziging € 49,8 miljoen. Het effect op onze financiële buffer, de balanspost 'saldo BDU', is in tabel 2 weergegeven.

De kolom 'Gewijzigde begroting 2023 (na de 1e Begrotingswijziging 2023)' geeft de begroting weer na het doorvoeren van de in deze rapportage opgenomen wijzigingen. Hierna worden die mutaties per subprogramma toegelicht.

Gevolgen voor het saldo BDU

Tabel 2: Ontwikkeling saldo BDU 2021-2026 (x € 1.000)

Ontwikkeling saldo BDU	Jaarrekening 2021	Gewijzigde begroting 2022 (na 2e Bestuurs-rapportage 2022)	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Beginstand saldo BDU		187.142	70.906	154.781	104.932	111.353	144.893
Beschikte jaarbijdrage		443.265	435.714	443.633	443.633	443.633	443.633
Totaal Beschikbare BDU begin van het jaar		630.408	506.620	598.413	548.564	554.986	588.525
Inzet BDU in begrotingsjaar		-475.627	-398.785	-493.482	-437.211	-410.093	-425.217
Stand saldo BDU ultimo jaar	187.142	154.781	107.834	104.932	111.353	144.893	163.309
Hiervan beklemd:							
Beklemd als gevolg van overheveling van budgetten naar latere jaren	57.881	90.100	0	18.800	0	0	0
Benodigde buffer voor risico's		66.000	66.000	66.000	66.000	66.000	66.000
Risico niet behalen taakstelling concessie	0	0	0	0	0	0	0
Deel BDU beklemd	57.881	156.100	66.000	84.800	66.000	66.000	66.000
Deel BDU niet beklemd	129.261	-1.319	41.834	20.132	45.353	78.893	97.309

In vergelijking met de vastgestelde Begroting 2023 gaan we € 95 miljoen meer uitgeven (voornamelijk als gevolg van de uitwerking van het Bestuursakkoord en het doorschuiven van budgetten uit 2022) en hebben we meer baten door de doorwerking van de hogere indexatie BDU in 2022 (+€ 8 miljoen). Dit leidt tot een verwacht saldo BDU eind 2023 van € 105 miljoen. Dit saldo BDU geeft het beeld dat er genoeg geld is om nog meer te programmeren. Een deel van de niet benutte middelen in 2022 komen ook na 2023 tot uitgave. Deze € 19 miljoen vormt het beklemde deel van het BDU-saldo, waarmee het voor de risicobuffer beschikbare deel € 86 miljoen bedraagt, hetgeen voldoende is voor het berekende noodzakelijke weerstandvermogen ad € 66 miljoen. Dit wil zeggen dat als alle geïnventariseerde risico's zouden materialiseren, het saldo BDU rond € 20 miljoen uitkomt. De echte vrije ruimte van de Vervoerregio blijft daarmee zeer beperkt.

ONTWIKKELINGEN PER PROGRAMMA

De begroting kent drie programma's: Verkeer & Vervoer, Overhead en Algemene dekkingsmiddelen. Het programma Verkeer & Vervoer is opgesplitst in 7 subprogramma's. Per (sub)programma wordt de actualisatie/ bijstelling beschreven en toegelicht.

PROGRAMMA VERKEER & VERVOER

INVESTERINGSAGENDA MOBILITEIT

De in de 2e Bestuursrapportage gevraagde bijstelling wordt toegevoegd aan het begrotingsprogramma van het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit voor 2023. Dit bedrag is reeds in contracten, overeenkomsten of beschikkingen vastgelegd en zal in 2023 tot uitgaven komen.

Tabel 3: Baten en lasten Investeringsagenda Mobiliteit (x € 1.000)

Investeringsagenda Mobiliteit	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Investeringsagenda mobiliteit - Uitvoeringsbudgetten en studies	105.648	140.469	34.820	105.573	114.475	114.424
Totaal lasten	**105.648**	**140.469**	**34.820**	**105.573**	**114.475**	**114.424**
Bijdragen derden	-	2.700		-	-	-
BDU Absoluut	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	**-**	**2.700**	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo Investeringsagenda Mobiliteit	-105.648	-137.769	-34.820	-105.573	-114.475	-114.424

Een bedrag van € 30 miljoen, waarvan we nu weten dat het in 2022 niet wordt uitgegeven wordt toegevoegd aan de begroting 2023 voor het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit.
Het Uitvoeringsprogramma wordt ook opgehoogd voor doorwerking van de hogere indexatie 2022 ad € 2,0 miljoen en een extra verhoging van € 2,9 miljoen om verplichtingen uit verstrekte subsidiebeschikkingen na te komen.

De binnen het begrotingsprogramma IA Mobiliteit opgenomen stelpost voor projectenstudies wordt (budgetneutraal) verhoogd naar € 5 miljoen vanwege naar verwachting grotere complexiteit van uit te voeren verkenningen en planstudies.

AMSTELTRAM

Amstelveenlijn:

Na de decharge verlening van het zogenaamde Veegteam AVL, zijn de resterende VTW's die betrekking hadden op aanvullende werkzaamheden vanuit het vervangingsprogramma (MVP) met budget overgedragen aan GVB RIB. Deze waren door vertraging in de afstemming van de voorbereiding van de uitvoering met de voormalige beheerorganisatie niet meer op tijd, om nog door het Veegteam begeleid te worden.

Volgens de verwachtingen zouden de werkzaamheden aan de huidige halte Strawinskylaan (light variant) om de perrons te verbreden nog eind 2022 gereed zijn.

Recent is gebleken dat de beoogde aannemer geen capaciteit heeft om de werkzaamheden dit jaar nog uit te voeren. De uitvoering staat nu gepland in het eerste kwartaal 2023. Wel tracht de projectorganisatie andere werkzaamheden om het comfort van de overstap route te verbeteren zo spoedig mogelijk uit te voeren.

Uithoornlijn:

De Realisatie Uithoorlijn (UHL) loopt ondanks een aantal tegenvallers (vertraagde leveringen, vandalisme en ontwerpwijzigingen) nog steeds volgens plan om zomer 2024 in exploitatie te worden genomen. In de planning van de hoofdaannemer zit nog voldoende buffers om de vertragingen in de uitvoering op te vangen. Mede dankzij een open en positieve houding van partijen om gezamenlijk tot oplossingen te komen verloopt de samenwerking goed. Daarnaast levert het project een forse bijdrage in duurzaamheidsdoelstelling van de Vervoerregio door toepassing van onder andere diverse oplossing die tot CO2 reductie leiden, bijdragen aan een betere leefomgeving, circulariteit van materialen en minder onderhoudskosten op termijn.

Er zijn op dit moment drie belangrijke risico's die impact kunnen hebben op tijd en geld en betreffen; de tijdige realisatie van de Hal op het opstelterrein, de onvoorspelbare situatie rondom prijsstijgingen in de markt en vandalisme waarbij schade wordt aangebracht aan de nog niet in gebruik genomen infrastructuur.

Tabel 4: Baten en lasten Amsteltram (x € 1.000)

Amstelveenlijn:

Amsteltram	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Amstelveenlijn	-	1.053	1.053	-	-	-
Uithoornlijn	35.717	38.212	2.496	28.482	-	-
Totaal lasten	**35.717**	**39.265**	**3.549**	**28.482**	**-**	**-**
Bijdragen derden	1.615	1.615	-	-	-	-
BDU Absoluut	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	**1.615**	**1.615**	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo Amsteltram	-34.101	-37.650	-3.549	-28.482	-	-

De afrekening van de werkzaamheden van de leverancier ter hoogte van € 0,2 miljoen vindt plaats in 2023. De bouw van de tijdelijke eindhalte is vertraagd naar Q1 van 2023 waardoor het budget ook doorschuift met een bedrag van € 0,85 miljoen.

Uithoornlijn:

Door een aantal kleine aanpassingen in de planning van de hoofd- en nevenaannemers wordt het budget in 2023 met € 0,6 miljoen naar beneden bijgesteld.

Daarnaast vindt een extra ophoging van € 3,1 miljoen in 2023 en € 3,5 miljoen in 2024 om contractuele afspraken voor de kosten van bouwmaterialen na te komen.

GROTE PROJECTEN SCHAALSPRONG OV

De Vervoerregio Amsterdam heeft in een sterk verband samen met de gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer, provincie Noord-Holland, NS, KLM, ProRail en Schiphol afspraken gemaakt met het kabinet over belangrijke OV-projecten voor zowel regio als geheel Nederland. Hierbij gaat het om:

1. Het doorzetten van Zuidasdok;
2. Een derde perron op Station Zuid inclusief een internationale treinterminal;
3. Het doortrekken van de metrolijn Noord/Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp;
4. Een verkenning naar de start van het sluiten van de metrolijn Ringlijn tussen Amsterdam Sloterdijk en Amsterdam CS.

Met deze projecten is de beoogde schaalsprong van het OV dichterbij gekomen.

Tabel 5: Baten en lasten Grote projecten schaalsprong OV (x € 1.000)

Grote projecten schaalsprong OV	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage doortrekken Noord/Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp, sluiten metroring, Zuidasdok en 3e perron en terminal Station Zuid	1.000	1.000	-	1.000	16.500	35.000
Exploitatiekosten	-	-	-	-	-	-
Totaal lasten	**1.000**	**1.000**	**-**	**1.000**	**16.500**	**35.000**
Bijdragen derden	-	-	-	-	-	-
BDU Absoluut	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo Grote projecten schaalsprong OV	-1.000	-1.000	-	-1.000	-16.500	-35.000

Voor het doortrekken van de Noord/Zuidlijn en sluiten van de metroring heeft de Vervoerregio al eerder een bedrag van € 225 miljoen in de begroting opgenomen. Van 2025 tot en met 2033 neemt de Vervoerregio jaarlijks € 15 miljoen en in 2034 € 10 miljoen extra op in de meerjarenraming , zodat naast de eerder opgenomen € 225 miljoen voor het doortrekken van de Noord/Zuidlijn nog eens € 145 miljoen beschikbaar komt voor de bovengenoemde projecten.

De financiële uitwerking is in deze begrotingswijziging verwerkt.

CONCESSIES

Op basis van de TVOV regeling van de rijksoverheid en de door de vervoerders opgestelde vervoerplannen 2023 zijn afspraken gemaakt over de invulling van de concessies in 2023. Hierbij proberen we zo veel als mogelijk het vervoeraanbod gelijk te houden aan 2022. Door een personeelstekort, met name chauffeurs, lukt dat niet binnen alle concessies. Voor de reiziger is het van belang dat er een betrouwbare dienstregeling is. Met Vervoerders worden afspraken gemaakt weer uit het dal te komen. Daarnaast is door de vervoerders een vervoerplan 2023 opgesteld, waarbij gelet is op de vervoervraag en groei in de toekomst. Ook werken we aan herstelplannen waarbij rekening gehouden wordt met het verminderde aantal reizigers op de lange termijn. Daarbij is het voor alle partijen belangrijk dat er geen maatregelen genomen worden die het reizigersherstel vertragen.

De indexatie was in 2022 voor concessies flink hoger dan de inschatting vooraf en de compensatie vanuit de BDU. De indexatie lijkt in 2022 voor concessies flink hoger uit te vallen dan in de afgegeven beschikking vooraf en de indexatie die wij over de BDU hebben ontvangen. Vooralsnog wordt op basis van de indexcijfers per september 2022 een verwachte nacalculatie opgenomen, die een structureel jaarlijks effect heeft. De energieprijs en schommelingen binnen die markt blijven een onzekere factor.

Vanuit het bestuursakkoord is er vanaf 2024 extra geld beschikbaar voor de herstelplannen van het OV. Dit bedrag is in 2024 € 15 miljoen en loopt dan jaarlijks met € 3 miljoen terug. Hiermee kan de Vervoerregio Amsterdam extra middelen beschikbaar stellen - indien dit noodzakelijk is - om het OV op een goed niveau te houden ondanks de lagere reizigersopbrengsten door de Covid invloed.

Tabel 6: Baten en lasten Concessies (x € 1.000)

Concessies	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Amstelland Meerlanden	47.745	51.363	3.618	44.997	44.997	44.997
Amsterdam (Exploitatie)	10.771	17.171	6.400	5.807	3.695	695
Waterland	21.756	23.102	1.345	-	-	-
Zaanstreek	13.532	14.366	834	-	-	-
CVV en buurtbussen	103	103	-	57	57	125
Covid-OV-herstelbudget	-	13.450	13.450	28.230	12.000	9.000
Voorfinanciering laadinfrastructuur concessie Zanstreek-Waterland	-	1.000	1.000	-	-	-
R-net Uitvoeringskosten	156	156	-	-	-	-
Zaansteek/Waterland (vanaf 2024)	-	-	-	43.390	42.873	37.230
Totaal lasten	**94.063**	**120.710**	**26.648**	**122.480**	**103.621**	**92.047**
Bijdragen derden	6.143	6.143	-	6.143	10.409	6.100
BDU Absoluut	-	-	-	-	-	-
Beschikbaarheidsvergoeding OV	175	175	-	-	-	-
Totaal baten	**6.318**	**6.318**	**-**	**6.143**	**10.409**	**6.100**
Saldo Concessies	-87.745	-114.392	-26.648	-116.337	-93.213	-85.947

- Voor 2023 is €14,9 miljoen euro extra opgenomen voor Covid-OV-herstelplannen, dit is beschikbaar doordat er in 2022 geld overblijft binnen de herstelplannen.
- Voor 2024 is €13,2 miljoen extra opgenomen voor Covid-OV-herstelplannen, dit is beschikbaar doordat er in 2022 geld overblijft binnen de herstelplannen.
- Voor 2023 is binnen de streekconcessies de extra indexatie 2022 opgenomen. Op basis van het indexatiecijfer van september is dit € 5,8 miljoen
- De Vervoerregio gaat akkoord met het door de vervoerders voorgestelde verhoogde km-tarief. Dit heeft als gevolg dat de prijzen voor de reizigers stijgen. De Vervoerregio werkt in samenwerking met de vervoerders voorstellen uit om de reizigers iets tegemoet te komen in 2023. Hiervoor stelt de Vervoerregio in 2023 eenmalig een budget van maximaal € 5 miljoen beschikbaar.
- Vanuit 2022 schuift € 1 miljoen door voor de Voorfinanciering laadinfrastructuur concessie Zaanstreek-Waterland
- Voor 2024 en verder is binnen de streekconcessies de extra indexatie 2022 opgenomen. Op basis van het indexatiecijfer van september is dit € 7,1 miljoen per jaar.
- Voor 2024 en verder is er binnen de Covid-OV-herstelplannen extra budget opgenomen: 2024: € 15 miljoen; 2025: € 12 miljoen; 2026: € 9 miljoen; 2027: € 6 miljoen; 2028: € 3 miljoen.

ASSETMANAGEMENT RAILINFRASTRUCTUUR (AMRI (VOORHEEN BORI/MVP))

Tabel 7: Baten en lasten Beheer & Onderhoud Railinfrastructuur (x € 1.000)

Assetmanagement Railinfrastructuur (AMRI)	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Dagelijks Onderhoud Metro	38.231	40.849	2.618	39.704	39.704	39.704
Dagelijks Onderhoud Tram	18.806	18.678	-128	19.531	19.531	19.531
MVP Tram	20.433	20.813	380	21.220	21.220	21.220
MVP Metro	21.536	20.818	-718	22.366	22.366	22.366
Strategisch Beheer AMRI	12.413	13.479	1.066	12.891	12.891	12.891
Overige kosten AMRI	4.500	30.750	26.250	3.912	3.912	4.312
OV-Governance	600	600	-	600	-	-
Bijdrage WLS	180	180	-	180	180	180
Totaal lasten	**116.699**	**146.167**	**29.468**	**120.405**	**119.805**	**120.205**
Bijdragen derden	-	-	-	-	-	-
BDU Absoluut	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo AMRI	-116.699	-146.167	-29.468	-120.405	-119.805	-120.205

- Voor 2023 is het bedrag voor de AMRI-overeenkomst opgehoogd met de BDU-indexatie 2022, dit is een bedrag van € 4,5 miljoen. Dit is conform de AMRI-overeenkomst.
- De bedragen binnen de AMRI-overeenkomst zijn voor 2023 in lijn gebracht met de opdracht die voor 2023 aan GVB RIB is gegeven, dit geeft een verschuiving tussen posten maar heeft een budgetneutraal effect;
- Vooralsnog is de doorschuif (€ 25 miljoen) vanuit 2022 in 2023 opgenomen onder Overige kosten AMRI in de begroting. Dit is totdat er een nieuwe verdeling is over de jaren in het contract. Conform de afspraken in de AMRI-overeenkomst gebeurt dit na de jaarverantwoording op basis daarvan wordt ook het Financieel Overzicht (FO) van de AMRI-overeenkomst aangepast.
- Voor 2024 en verder is het bedrag van de AMRI-overeenkomst opgehoogd met de BDU-indexatie 2022. Dit is conform de AMRI-overeenkomst.
- Vanaf 2026 is er conform het promotiebesluit verlengen IJ-tram per jaar € 0,4 miljoen extra opgenomen in de meerjarenbegroting voor beheer en onderhoud van de extra railinfrastructuur;
- De verwachting is dat het Programma S&C van de Gemeente Amsterdam in 2023 zal worden overgedragen aan Vervoerregio Amsterdam en onder AMRI zal komen te vallen. Daar zijn nu nog geen afspraken over. Als het Programma S&C aan de AMRI-overeenkomst wordt toegevoegd, dan kan dit leiden tot een begrotingswijziging.

ACTIVA GVB

De bijdrage van de Vervoerregio aan de kapitaallasten ten aanzien van investeringen in strategische activa, is veelal gebaseerd op het tijdstip van instroom van de voertuigen. De ophoging van de begroting 2023 is een direct gevolg van de effecten van de 2e Bestuursrapportage 2022. Op het moment van schrijven wordt het Meerjaren Investerings Plan (MJIP) 2023-2038 opgesteld, welke weer input is voor de begroting van de Vervoerregio. De eerste inzichten in dit MJIP geven geen reden om de begroting 2023 nog verder aan te passen.

Tabel 8: Baten en lasten Activa GVB (x € 1.000)

Activa GVB	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Strategische Activa - kapitaallasten en investeringsbijdragen	26.897	29.306	2.409	39.415	38.302	41.888
Totaal lasten	**26.897**	**29.306**	**2.409**	**39.415**	**38.302**	**41.888**
Bijdragen derden	200	-	-200	1.200	-	-
BDU Absoluut	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	**200**	**-**	**-200**	**1.200**	**-**	**-**
Saldo Activa GVB	-26.697	-29.306	-2.609	-38.215	-38.302	-41.888

ONDERZOEK, STUDIE EN SAMENWERKING (OSS)

Tabel 9: Baten en lasten Onderzoek, Studie en Samenwerking (x € 1.000)

Onderzoek, Studie en Samenwerking	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
MRA verkeersmodel VENOM	592	592	-	473	479	-
MRA Samen bouwen aan bereikbaarheid	1.550	1.550	-	1.550	1.550	1.550
MRA Smart Mobility	780	780	-	780	780	780
MRA Spoordossier	250	250	-	250	250	-
OSS overige projecten	5.938	5.938	-	5.819	5.825	6.135
Totaal lasten	**9.110**	**9.110**	**-**	**8.872**	**8.884**	**8.465**
MRA verkeersmodel VENOM	445	445	-	207	219	-
MRA Samen bouwen aan bereikbaarheid	1.005	1.005	-	1.005	1.005	1.005
MRA Smart Mobility	460	460	-	460	460	460
MRA Spoordossier	200	200	-	200	200	-
OSS overige projecten	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	**2.110**	**2.110**	**-**	**1.872**	**1.884**	**1.465**
Saldo Onderzoek, Studie en Samenwerking	-7.000	-7.000	-	-7.000	-7.000	-7.000

In dit subprogramma worden geen wijzigingen voorgesteld.

APPARAATSKOSTEN

Tabel 10: Baten en lasten Apparaatskosten (x € 1.000)

Apparaatskosten	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Directe Personeelslasten	8.745	8.604	-141	8.604	8.604	8.604
Inhuur op activiteiten Verkeer & Vervoer	1.628	1.628	-	1.628	2.178	2.178
Totaal lasten	**10.373**	**10.232**	**-141**	**10.232**	**10.782**	**10.782**
Bijdragen derden	-	-	-	-	-	-
BDU Absoluut	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo Apparaatskosten	-10.373	-10.232	141	-10.232	-10.782	-10.782

De personele kosten en kosten voor inhuur derden zijn verantwoord onder de apparaatskosten Verkeer en vervoer (tabel 10) en Overhead (tabel 11).
In 2020 heeft de regioraad – gekoppeld aan de toenmalige bestuursopdracht - eenmalig € 1,5 miljoen in de begroting beschikbaar gesteld voor extra capaciteit van de organisatie. Destijds is ook aangegeven dat de uitvoering van taken wellicht een structurele component heeft. Daarnaast hebben de gewijzigde rol van de Vervoerregio (meer eigen projecten) en de toenemende complexiteit van de afwegingsvraagstukken invloed op inzet van menskracht.
Daarvoor loopt nu een interne inventarisatie. Indien dat leidt tot de wens van extra middelen, wordt dat in de 1e Bestuursrapportage 2023 opgenomen.

B: PROGRAMMA OVERHEAD

Bij Bedrijfsvoering is geconstateerd dat het budget Organisatie Ontwikkeling de laatste jaren flink onder druk heeft gestaan. Daarbij is geconcludeerd dat het de komende jaren niet anders zal zijn en de Vervoerregio pas moet houden met de toenemende maatschappelijke dynamiek. Derhalve wordt thans verzocht deze budgetpost met € 0,15 miljoen structureel te verhogen tot € 0,25 miljoen.

Mogelijk worden doorlopende contracten fors geïndexeerd. We gaan er van uit dat de indexatie over de BDU afdoende is ter dekking van een mogelijke stijging en nemen daarom nu geen extra budget op.

Tabel 11: Baten en lasten Overhead (x € 1.000)

Overhead	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Materiële kosten:						
Bestuur & Ondersteuning	157	157	-	157	157	157
Communicatie	185	185	-	185	185	185
Bedrijfsvoering	3.221	3.371	150	3.371	3.371	3.326
Financiën	196	196	-	196	196	196
Personele kosten:			-			
Directe personeelslasten	5.652	5.856	204	5.856	5.856	5.856
Inhuur op ondersteunende activiteiten	1.722	1.722	-	1.722	1.772	1.772
Totaal lasten	**11.132**	**11.486**	**354**	**11.486**	**11.536**	**11.491**
Baten overhead	140	50	-90	50	50	50
Totaal baten	**140**	**50**	**-90**	**50**	**50**	**50**
Saldo Overhead	-10.992	-11.436	-444	-11.436	-11.486	-11.441

Voor de apparaatskosten verwijzen wij naar de toelichting onder tabel 10.

De baten zijn bijgesteld aan de gemaakte afspraken met andere organisaties over de vergoeding van gedetacheerde medewerkers en doorbelastingen van personele kosten.

C: PROGRAMMA ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Tabel 12: Baten en lasten Algemene dekkingsmiddelen (x € 1.000)

Algemene dekkingsmiddelen	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten voorgaande jaren	-	-	-	-	-	-
Rentelasten	522	522	-	458	404	349
Totaal lasten	**522**	**522**	**-**	**458**	**404**	**349**
BDU jaarbijdrage	435.714	443.633	7.919	443.633	443.633	443.633
BDU saldo voorgaande jaren	-36.929	49.849	86.778	-6.422	-33.539	-18.416
Rentebaten	1.992	1.992	-	1.928	1.874	1.819
Overige baten voorgaande jaren	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	**400.777**	**495.474**	**94.697**	**439.139**	**411.967**	**427.036**
Saldo Algemene dekkingsmiddelen	400.255	494.952	94.697	438.681	411.563	426.687

De stijging van de BDU jaarbijdrage wordt verklaard door de verwerking van de definitief vastgestelde index van 3,85%. In de primitieve begroting was deze geschat op 2%.

Het BDU saldo voorgaande jaar is de sluitpost van de begroting. De stijging van de lasten bij de overige subprogramma's vanwege doorschuiven van kosten uit 2022 en de verwerking van de uitkomsten van de Bestuursakkoord verklaren mutatie van € -36,9 miljoen (toevoeging) naar een onttrekking van € 49,8 miljoen.

ONTWIKKELING LIQUIDITEITEN

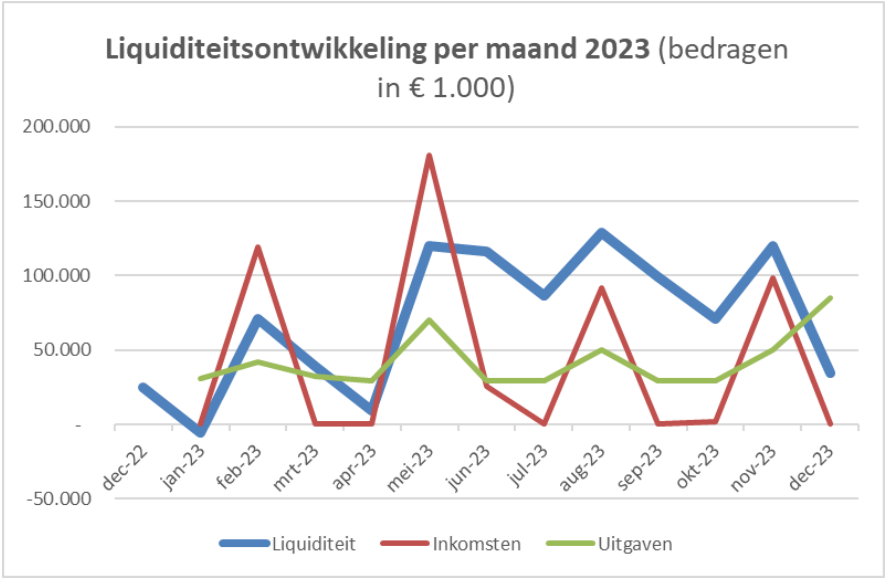
De Vervoerregio hanteert voor het presenteren van financiële cijfers het stelsel van baten en lasten. Daarnaast biedt de Vervoerregio subsidies aan in de vorm van bussenleningen en verstrekt zij bij uitzondering voorschotten voor activa. Deze elementen maken dat de resultaten niet per se gelijklopen met de kasstromen (liquiditeiten).

Op basis van de huidige begroting komt de liquiditeitspositie van de Vervoerregio eind 2023 uit op € 19,4 miljoen positief waar in de primitieve begroting 2023 een liquiditeit van € 39,7 miljoen positief werd geraamd. Dit saldo is gebaseerd op een voorzichtige raming van uitgaven en ontvangsten, waarbij het verschil wordt veroorzaakt door de mutaties uit de 2e Bestuursrapportage 2022 en deze begrotingswijziging 2023. Een scherpe monitoring van de liquiditeitsontwikkeling is noodzakelijk om tijdig over voldoende liquiditeit te kunnen blijven beschikken voor de lopende uitgaven. De ervaring leert dat pas in de loop van het jaar voldoende inzicht ontstaat over de daadwerkelijk uitgaven in het laatste kwartaal omdat projecten worden doorgeschoven en daarmee de uitgave achterblijven. De besluitvorming voor het aangaan van een lening moet altijd aan de regioraad worden voorgelegd.

Tabel 13 Liquiditeitsprognose (x € 1.000)

Liquiditeitsprognose	Jaarrekening 2021	Gewijzigde begroting 2022 na 2e Bestuurs-rapportage 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bedragen x € 1.000						
Beginstand		161.247	24.875	34.439	47.112	85.974
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		6.796	10.807	6.316	6.316	6.316
Overige inkomsten		594.926	508.517	455.473	457.517	453.067
Overige uitgaven		-738.094	-509.760	-449.116	-424.971	-433.115
Af te sluiten leningen		-	-	-	-	-
Eindstand	**161.247**	**24.875**	**34.439**	**47.112**	**85.974**	**112.242**

Grafiek 1 Verwachte liquiditeitsontwikkeling in 2023 (x € 1.000)

Vervoerregio Amsterdam

BIJLAGE 1: AFKORTINGENLIJST

AMRI	Asset Management Rail Infra
BDU	Brede Doeluitkering (Verkeer & Vervoer)
BO MIRT	Bestuurlijk overleg van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
BORI / MVP	Beheer en Onderhoud Railinfrastructuur / Meerjaren Vervangingsprogramma metro
BVOV	Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer
DB	Dagelijks bestuur
DOVA	Samenwerkingsverband Decentrale OV Autoriteiten – in 2019 samengaan van Decentrale OV autoriteiten (DOVA) en Nationale Data OV (NDOV)
FO	Financieel overzicht
GVB	Gemeentelijk Vervoerbedrijf Amsterdam
NZL	Noord/Zuidlijn
OSS	Onderzoek, Studie en Samenwerking
OV	Openbaar Vervoer
SPUK	Specifieke uitkering
TVOV	Tegemoetkoming Openbaar Vervoer
VTW	Voorstel tot wijziging
ZaWa	Zaanstreek-Waterland (concessiegebied)

BIJLAGE 2: MEERJARENDOORKIJK NA BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Toelichting ontwikkeling saldo BDU

De ontwikkeling van het saldo BDU tot en met 2033 laat zien dat het saldo gestaag oploopt naar € 276 miljoen in 2032 en € 315 miljoen eind 2033. De huidige risico-inventarisatie geeft aan dat € 66 miljoen aan risicobuffer noodzakelijk is. Vanaf 2023 tot en met 2032 is daarmee de vrije ruimte gemiddeld € 20 miljoen per jaar, dat is circa 4% van onze BDU-inkomsten. Gelet op de onzekerheden achten we deze marge minimaal.

Tabel Meerjarenontwikkeling per (sub)programma (bedragen in x € 1.000)

(Sub-)Programma LASTEN	Jaarrekening 2021	Begroting 2022 (na Burap-2)	Begroting 2023 (na 1e Begrotings-wijziging)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032	Begroting 2033
Algemene dekkingsmiddelen	-49	300	522	458	404	349	295	241	187	133	79	0	0
Overhead	10.409	12.373	11.436	11.436	11.486	11.441	11.441	11.441	11.441	11.441	11.441	11.441	11.441
Investeringsagenda mobiliteit	124.648	152.344	137.769	105.573	114.475	114.424	114.424	114.424	114.424	114.424	114.424	114.424	114.424
Bijdrage aanleg verlenging Noord/Zuidlijn en sluiten metroring	0	500	1.000	1.000	16.500	35.000	40.000	45.000	50.000	55.000	55.000	46.000	15.000
Amsteltram	32.553	48.625	39.265	28.482	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Concessies	298.870	227.450	120.535	122.480	103.621	92.047	86.047	80.047	74.047	71.047	68.047	65.047	62.047
Beheer & Onderhoud Railinfrastructuur	126.204	140.015	146.167	120.405	119.805	120.205	120.205	120.205	120.205	120.205	120.205	151.351	146.980
Activa GVB	18.537	39.742	26.897	39.415	38.302	41.888	33.649	44.068	40.697	42.441	44.185	44.050	44.603
Duurzaam en slim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onderzoek, Studie en Samenwerking	7.327	9.233	9.110	8.872	8.884	8.465	7.260	7.260	7.260	7.260	7.260	7.260	7.260
Apparaatskosten	8.770	10.767	10.232	10.232	10.782	10.782	10.782	10.782	10.782	10.782	10.782	10.782	10.782
TOTAAL LASTEN	**627.269**	**641.349**	**502.932**	**448.354**	**424.260**	**434.600**	**424.103**	**433.468**	**429.043**	**432.733**	**431.423**	**450.355**	**412.536**
BDU jaarbijdrage	425.600	443.265	443.633	443.633	443.633	443.633	443.633	443.633	443.633	443.633	443.633	443.633	443.633
Overige baten	228.833	165.722	14.785	11.193	14.217	9.434	7.915	7.861	7.807	7.753	7.699	7.620	7.620
TOTAAL BATEN	**654.433**	**608.988**	**458.417**	**454.826**	**457.850**	**453.067**	**451.548**	**451.494**	**451.440**	**451.386**	**451.332**	**451.253**	**451.253**
SALDO OVER HET JAAR	**27.164**	**-32.362**	**-44.515**	**6.472**	**33.589**	**18.466**	**27.444**	**18.026**	**22.396**	**18.653**	**19.909**	**897**	**38.716**
SPAARSALDO BDU	**187.143**	**154.781**	**110.266**	**116.738**	**150.327**	**168.793**	**196.238**	**214.263**	**236.660**	**255.312**	**275.221**	**276.118**	**314.835**

Deze ontwikkeling is grafisch weergegeven:

Grafiek Meerjarendoorkijk 2022-2033

